

Методичний коментар

Мовно-літературна освітня галузь реалізується у навчальних предметах «Українська мова», «Іноземна мова» та інтегрованому курсі «Я досліджую світ».

Вивчення української мови у 1 класі передбачає часовий розподіл програмового матеріалу між предметом «Українська мова» та інтегрованим курсом «Я досліджую світ», відповідно до якого 5 годин на тиждень відводиться на вивчення української мови як окремого предмета, 2 години української мови на тиждень включені до інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

Посібник «Навчання грамоти. 1 клас. Навчальний зошит» створено для реалізації загальних цілей мовно-літературної освітньої галузі, таких як:

1) формування вміння взаємодіяти з іншими усно, сприймати і використовувати інформацію для досягнення життєвих цілей в різних комунікативних ситуаціях;

2) розвиток вміння аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в текстах різних видів, медіа-текстах та використовувати її; сприймати художній текст як засіб збагачення особистого емоційно-чуттєвого досвіду;

3) розвиток уміння висловлювати думки, почуття та ставлення, взаємодіяти з іншими письмово та в режимі онлайн, дотримуватися мовних норм;

4) вчитися досліджувати індивідуальне мовлення — своє та інших, використовувати це для власної мовної творчості.

Посібник реалізує також і конкретні завдання навчального предмета «Українська мова» у 1 класі, такі як формування в учнів елементарних навичок читання і письма, розвиток мовленнєвих умінь, збагачення, уточнення та активізація словникового запасу, удосконалення фонематичного слуху, здійснення граматико-орфографічної пропедевтики.

Навчання грамоти першокласників відбувається за звуковим аналітико-синтетичним методом. За основу аналітико-синтетичної роботи береться звук (навчання читанню й письму здійснюється від звука до букви); одиниця читання — склад. Установлюється відповідна послідовність вивчення звуків і букв за частотним принципом.

Оволодіння грамотою спирається на життєвий досвід учнів. Тому більшість завдань складено з урахуванням інтересів і потреб дітей, використано ситуації з їх повсякденного життя.

Завдання посібника реалізують цілі основних періодів навчання учнів грамоти: *добукварний (підготовчий), букварний (основний) і післябукварний.*

Учитель може самостійно визначати тривалість періодів на основі діагностики готовності учнів до опанування грамотою, спостережень за темпом та якістю формування навичок читання і письма. Готуючись до уроку, учитель має орієнтуватися на потреби учнів класу та використовувати на уроках таку кількість завдань з посібника, яка є доцільною та забезпечує реалізацію поставленої мети.

Для цього у посібнику передбачено достатню кількість завдань, щоб учитель міг опрацьовувати їх з учнями в потрібному для конкретного класу темпі.

Добукварний період — період підготовки дітей до навчання грамоти. Його мета полягає у забезпеченні мотивації до навчальної діяльності; розвитку усного мовлення першокласників; формуванні елементарних аналітико-синтетичних умінь в роботі над текстом, реченням, словом, звуками мовлення; підготовці руки учня до письма.

На початку навчального року крім освітніх завдань перед учителем стоять завдання забезпечення умов для успішної адаптації дітей до школи, створення класної учнівської спільноти, ознайомлення учнів з шкільними правилами, формування внутрішньої позиції школяра. Тому посібник містить серію малюнків: «Буду чемним», «Буду відповідальним», «Буду турботливим», «Буду гарним слухачем», які сприятимуть не тільки розвитку комунікативних навичок учнів та збагаченню їх словникового запасу,

а й формуванню соціальних навичок взаємодії та співпраці. Роботу над цими малюнками вчитель може організувати як індивідуально, так і в парі чи групі. Подані ситуації доцільно змоделювати (розіграти, інсценізувати) та обговорити.

Текстовий матеріал та завдання з читання дібрано з урахуванням різномірних читацьких навичок першокласників. У посібнику запропоновано вправи для дітей, які не знають букв і не вміють читати; які знають букви і оволодівають навичкою читання складів; які цілісно сприймають та читають слова; які вже можуть прочитати невеликі за обсягом тексти.

Також у букварний період розпочинається і робота над формуванням елементарних умінь сприймати й аналізувати художні, пізнавальні, інформаційні тексти. Для цього в посібнику містяться тексти різного типу та визначено завдання з розвитку критичного мислення для їх опрацювання. Учитель пропонує читати тексти тим учням, які вміють читати, або читає тексти сам. В обговоренні текстів беруть участь усі учні класу.

Навичка письма друкованих букв формується паралельно з навичкою читання, одночасно діти вправляються у написанні елементів прописних букв. Формування навички письма прописних букв починається в II семестрі. Такий підхід уможливить фокусування на виробленні навички читання та формуванні мовленнєвих умінь. Учні будуть учитися висловлюватися усно і письмово (використовуючи друковані букви).

У букварний період навчання письма друкованих букв починають формуватися правописні навички — елементарні орфографічні й пунктуаційні. Учителю важливо не лише зосередитися на засвоєнні учнями механізму списування складів, слів та речень, а й пропонувати значну кількість вправ для запису власних думок, почуттів, вражень на елементарному рівні. Важливою умовою розвитку вміння писати є отримання задоволення від письма як процесу запису (фіксації) власних ідей, емоцій, придуманих історій тощо.

У II семестрі вчитель, повторюючи з учнями букви та працюючи над удосконаленням навички читання, поступово познайомить дітей з прописними буквами та їх з'єднаннями.

Поступове опанування дітьми навичок читання й письма (спочатку читання — I семестр, а потім письмо прописних букв — II семестр) забезпечить зняття стресу та тривожності першокласників, яке виникає, коли учні одночасно мають оволодіти двома складними вміннями, які потребують високої концентрації уваги, значного рівня розвитку дрібної моторики, запам'ятовуванню нового алгоритму дій.

Зважаючи на можливу різницю між готовністю до навчання грамоти шестирічних та семирічних першокласників, які навчаються в одному класі, передбачено серію текстів та вправ до них, які забезпечать диференціацію навчання на уроках. Ці вправи буде розміщено в кінці кожної частини посібника.